

«Söýgä» esaslanýan bilim we terbiýe

Category: Kitapcy, Pedagogika we edep-terbiýe

написано kitapcy | 26 января, 2025

"Söýgä" esaslanýan bilim we terbiýe «SÖÝGÄ» ESASLANÝAN BILIM WE TERBIÝE

Söýgi bu biziň barlygymyzyň maýasy we ýasaýşymyzyň gözbaşydyr. Söýgi bu ynsan tebigatynyň iň beyik duýgusydyr. Ynsan söýgi

bilen ýasaýar we söýgüsizlik zeraýly aradan çykýar. Ynsanyň kämillik derejesiniň ýokarlanmagynda söyginiň täsiri örän ýokarydyr. Bu mesele, ýagny ynsanyň kämilleşmegi oňa berilýän bilim-terbiýäniň many-mazmuny bilen berk baglanyşyklydyr. Şonuň üçin hem biz ynsanlar özümüz söygi bilen bezemelidir, ata-eneler ýüregindäki mähir-muhabbeti çagalaryna siñdirmeli, maşgala söygi howasyndan dem almaly, mekdeplerde söygi aýdymalary aýdylmaly, çagalaryň aňyna söygi duýgusy guýulmaly. Maddy zatlar birinji plana çykarylan, ruhy duýgynyň bolsa unudylan häzirki döwründe söygä esaslanýan bilim we terbiýäni alan adamlar hem de milletler öz adamçylyk sypatlaryny we milliliklerini saklamagyň hötdesinden gelýärler. Şeýle milletleriň gazańyan üstünlikleriniň düýbünde ýatan hakykat bolsa olaryň ýaş nesliň söygi, mähirlilik howasy astynda ösüp ýetişmeklerini, maddy zerurlyklary bilen bir hatarda ruhy zerurlyklaryny hem doly üpjün edilmegini gazańmaklarydyr. Hüt şonuň üçin hem häzirki döwrüň bilim usulyyetlerinde-de söygä, mähirlilige esasanylyar, ene-atalar çaga üçin söygi gahrymanlary hökmünde görkezilýär, mekdepler söygi ojaklary hasaplanyar, mugallym bolsa söýginiň yol görkezijisi hökmünde şöhlelendirilýär.

Amerikada ýedi ýaşly çaganyň kakasynyň tüpeňi bilen ýoldaşyny atyp öldürmegi, Türkiýede bir ýetginjegiň söýen gyzyna gowuşmak üçin ilki mugallymyny, sonra özüne päsgel beren ýoldaşlaryny gözünü gyrmagan atmagy ýaly faktlar şeýle çagalaryň alan bilim-terbiyeleriniň söýgüden mahrumdygyny görkezýär. Çagalaryň cılım çekmäge, spirtli içgileri içmäge, neşe maddalaryny ularmaga baş goşmaklary ýaly ýaramaz hadysalar maşgalany, mekdebi, bütin jemgyýeti we döwleti birahat edýän problemalar dälmidir eýsem? Eýsem-de biz ululara bolan hormat düşünjesiniň taryha siňip giden, maşgalanyň dargaýan, ene-atanyň garrylar öýlerine tabşyrylýan, ahlaksyzlygyň ahlaklylyk hasaplanýan, milli ruhuň we medeniyetiň poslamaga başlan döwründe ýaşamaýarysmy? Ynha, bu zatlaryň ählisiniň sebäbi çagalara berilýän bilim-terbiýäniň söygä esaslanmaýandygy we bilim-terbiýäniň adamlary ýeterlik derejede kämilleşdirmeýändigi bilen baglanyşyklydyr. Söygi bu bilim-terbiýäniň ruhudyr. Söýgüsiz bilim-terbiýäniň içi boşdur. Eger-de biz bu ruhy çagalarymyza berip bilsek, olary söygi ruhy bilen terbiýelesek, onda biziň geljegimiz parlak bolar. Bu işde bolsa hiç kim çetde galmaly däldir. Ene-atalar

öz işleri barada oýlanyşlary ýaly, çagalary barada-da pikir etmelidirler, olary urman, sökmän terbiyelemelidirler, olara uly ähmiyet bermek bilen dogry ýoly görkezmelidirler. Haçan-da çagalar mekdebe baranlarynda bolsa olar bilen mugallymlar ýakyndan gyzyklanmalydyrlar, olaryň gowy adamlar bolup ýetişmekleri hakynda pikir etmelidirler. Olarda gowy häsiýetleriň kemala gelşine yzygiderli gözegçilik edip, zerur halatynda munuň üçin mekdep derejesinde çäre görmelidirler. Mekdepde mugallymlaryň çagalara bilim bermek bilen bir hatarda olaryň terbiyeleri bilen hem gyzyklanmaga borçludygy öz-özünden düşnükli bolsa gerek. Olar çagalaryň kynçylyklaryny, isleglerini, haýylaryny çekinmän aydyp bilmeklerini gazanmalydyrlar. Ýagny çaganyň öýde ene-atasyndan alýan mähir-söýgüsini mekdepde mugallymyndan alyp bilmegi hökmäny ýagdaýa öwrülmelidir. Mugallym çagalara zor bilen bilim bermäge synanyşmaly daldır, olarda öz islegleri bilen öwrenmek endigini oýarmalydyrlar. Okadyş usullary mejbury ýagdaýda bolsa, öwredilýän zatlar zorluk bilen öwredilse, onda çaga hiç zat öwrenmez. Çaga özünü mugallymyna yakyn duymalydyr. Şeýle ýagdaýda «Ynsan söýenine meñzär» diyen ýörelgeden ugur alyp, çagalar hem öz mugallymlaryna meñzemek islärler, onuň aýdan zatlaryna gulak asarlar, diýenini ederler. Elbetde, çagalara aýdýan zatlaryny mugallymyň özünüň hem berjaý etmelidigi öz-özünden düşnüklidir. Eger şeýle bolmasa, onda çaga mugallymynyň diýenine ynanmaz, mugallymyň aýdýan zatlary çaga täsir etmez.

Hut şu zatlary göz önünde tutup, biz ene-ataralar we mugallymlar, gelin çagalarymyzdan mährimizi, söýgimizi gaýgyrmalyň! Olary hemişekiden-de has köpräk söýeliň, has gowy göreliň, olara köpräk mähir bereliň! Öwredyän zatlarymyzy söýgi-mähir bilen öwredeliň! Geljegimiziň goragçylary bolan çagalarymyzy söýgi ruhy bilen ulaldalyň, ösdüreliň!

Ismet AKYN. Pedagogika we edep-terbiye